

עיקרי ההודעות והפרסומים של בנק ישראל בחודשים מאי עד אוגוסט 1999
ההודעות לעיתונות והסקירות התקופתיות של הבנק בניסוחן המלא מופיעות באתר
הבנק באינטרנט: www.bankisrael.gov.il

מורכב מאיגרות חוב מיועדות ומפיקדונות שהופקדו ישירות במשרד האוצר.

החוב החיצוני של ישראל

במחצית הראשונה של 1999 גדל החוב החיצוני נטו של ישראל בחצי מיליארד דולרים והסתכם בסוף יוני 1999 ב-12.1 מיליארד דולרים. משקל החוב לזמן קצר בסך החוב החיצוני ברוטו של המשק עמד על כ-37% בשנים האחרונות, בעוד שמשקל הנכסים לזמן קצר בסך הנכסים הגיע ל-86%. המשקל הגדול יחסית של הנכסים לזמן קצר התבטא בעודף נכסים לזמן קצר בסך של 16.9 מיליארד דולרים. יש הבדל משמעותי בין הסקטור הציבורי לסקטור הפרטי בכל הקשור למבנה העתי של הנכסים וההתחייבויות מול חו"ל: בעוד שבסקטור הציבורי מרבית ההתחייבויות הן לטווח ארוך, ומרבית הנכסים הם לטווח קצר, הרי בסקטור הפרטי מרבית הנכסים וגם מרבית ההתחייבויות הם לטווח קצר.

התפתחות תנועות ההון של תושבי ישראל יחידים לאחר הסרת המגבלות על הפעולות במט"ח של משקי בית

למרות ההסרה המוחלטת - בחודש מאי 1998 - של הפיקוח על פעילותם של משקי בית במטבע חוץ, לא נרשמה פעולה חריגה במטבע חוץ על ידם. עיקר הפעילות במטבע חוץ במשק הישראלי נותר, כמו בטרם הסרת הפיקוח, בידי המגזר העסקי. תוצאה זו אינה מובנת מאליה, משום שבידי יחידים מרוכז חיסכון פיננסי שקלי בממדים העולים על זה של התוצר הלאומי. התמונה העולה מנתוני ההעברות השוטפות לחו"ל, הפיקדונות של תושבי ישראל יחידים הנקובים במטבע חוץ והצמודים לשער החליפין, ממחישה שהסרת הפיקוח על החזקת נכסים פיננסיים במטבע חוץ, כשלעצמה, אינה מביאה לגידול החזקה. השיקול הדומיננטי לגבי החזקתם הוא אכן הכדאיות הכלכלית, המתבטאת בתשואה הצפויה (נטו ממס) לעומת הסיכון.

ההתפתחות של שוק איגרות הפרטיות בישראל בחמש השנים האחרונות

ההון הכספי הרשום למסחר בשוק איגרות החוב הפרטיות במאי 1999 עמד על 11 מיליארדי ש"ח. היקפו לא השתנה בחמש השנים האחרונות, וזאת לעומת עלייה של 74% בהיקף האשראי הבנקאי, באותה תקופה. אפליית המס נגד אגרות חוב פרטיות ביחס לאפיקי חיסכון אחרים, הצבירה השלילית בקופות הנמל בשנים האחרונות ותקנות ההשקעה של הגופים המוסדיים, המפלות לטובת איגרות חוב ממשלתיות, פוגעות בסחירות של איגרות החוב הפרטיות ומביאות להעדרת האשראי הבנקאי כמקור מימון לחברות.

החוב הממשלתי במחצית הראשונה של שנת 1999

יחס החוב הממשלתי לתוצר ירד מ-111% במחצית השנייה של 1998 ל-107% במחצית הראשונה של 1999, והוא עדיין גבוה בכ-2 נקודות אחוז משיעורו בתום המחצית הראשונה של 1998. גיוס ההון הממשלתי הלא-צמוד - המהווה כמחצית מגיוס ההון הממשלתי המקומי הסחיר - נועד בשנים האחרונות בעיקר למיתווז פדיון החוב הלא-צמוד, ולכן משקלו של חוב זה בסך החוב הממשלתי הכולל נותר ללא שינוי מאז שנת 1996.

החוב הממשלתי הלא-סחיר ביוני 1999

החוב הממשלתי הלא-סחיר הסתכם ביוני 1999 ב-143 מיליארדי ש"ח. מאז סוף 1992 ועד יוני 1999 ניכרת מגמת ירידה במשקל החוב הלא-סחיר של הממשלה בסך החוב הפנימי מ-54.6% ל-47.9% אך רמתו עדיין גבוהה מאוד ופוגעת ביעילות שוק ההון. משקלן של איגרות החוב המיועדות בסך החוב הלא-סחיר של הממשלה הלך וגדל במהלך השנים, והוא עמד על 80% ביוני 1999, לעומת 44% בסוף 1992. במחלקה הסוניטרית בבנק ישראל מסבירים, כי החוב הלא-סחיר הוא חלק מהחוב הממשלתי הפנימי, והוא

התפתחות המכשירים הנגזרים שקל-מטבע חוץ

בעשור האחרון הייתה התפתחות ניכרת של שוק הנגזרים, וביניהם מכשירים לניהול סיכוני שער החליפין. התפתחות זו באה לידי ביטוי בגידול חד של יתרת הנכסים נגזרי מטבע חוץ - עסקאות עתידיות ובעיקר אופציות - שעמדה בשנת 1993 על 1.3 מיליארדי דולרים, הגיעה ל-8.5 מיליארדים בשנת 1998 ול-9.9 מיליארדים ברביע הראשון של 1999. הגידול נבע מעליית המודעות של הציבור לסיכוני מטבע ולצורך בהגנות מפניהם; ואת על רקע התפתחות המסחר שקל-מטבע חוץ עקב המעבר למסחר הדו-צדדי החל מ-1994, הרחבת תחום הניוד של השקל וגידולו של האשראי הנקוב במטבע חוץ והצמוד לשער החליפין.

התפתחות הפיקדונות של התאגידים בסקטור הפרטי הלא-בנקאי במטבע חוץ

יתרת הפיקדונות הנקובים במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ - בארץ ובחו"ל - של תאגידים ישראלים בסקטור הפרטי הלא-בנקאי הסתכמה במאוס 1999 ב-6.9 מיליארדי דולרים, לעומת 3.1 מיליארדים בסוף שנת 1994. גידול משקלם של פיקדונות התאגידים בחו"ל בסך כל הפיקדונות במטבע חוץ מכ-15% במוצע בשנים 1995 עד 1997 ל-30% במאוס 1999 - נבע מהסרת הגבלות הפיקוח על מטבע חוץ במהלך 1998 ומפער הריביות על הפקדות במטבע חוץ בין הארץ לחו"ל. יתרת הפיקדונות במטבע חוץ בארץ כמעט לא השתנתה מאז 1995.

תנועות ההון של הסקטור הפרטי הלא-בנקאי במחצית הראשונה של 1999

במחצית הראשונה של שנת 1999 הסתכמו תנועות ההון של הסקטור הפרטי הלא-בנקאי ביבוא של כ-2 מיליארדי דולרים, שמקורם בהשקעות של תושבי חוץ. במגזר תושבי ישראל נרשם, במחצית הראשונה של 1999, יצוא הון של כ-390 מיליוני דולרים, בהמשך ליצוא הון ניכר בשליש האחרון של שנת 1998 (2.4 מיליארדי דולרים). במחצית הראשונה של 1999 התחדשו ההנפקות של חברות ישראליות בחו"ל,

והסתכמו בכ-0.7 מיליארד דולרים, לאחר הפסקתן בשליש האחרון של שנת 1998. הפעילות של תושבי חוץ בבורסה לניירות ערך בתל אביב נשארה מתונה גם ב-1999. סך האשראי במטבע חוץ שנטלו תושבי ישראל מחו"ל - אשר נלקח לטווחי זמן ארוכים ושימש למימון השקעות - הסתכם במחצית הראשונה של 1999 בכ-1.8 מיליארדי דולרים, והתרכז ברובו בידי חברות מעטות.

תמצית ההוראות העיקריות בתחום הפיקוח על הבנקים

• תאגיד בנקאי המקבל בקשה לחיוב חשבון לקוח על פי הרשאתו חייב להשיב בתוך שבעה ימי עסקים מיום קבלת ההרשאה. אם התשובה שלילית, עליו לפרט ללקוח בכתב את הנימוקים לכך. תיקון זה נועד לסייע לקידום תחרות בתחום כרטיסי האשראי.

• ניתנו היתרים לבנקים לתת שירותים בנקאיים ללקוחותיהם מחוץ לסניפים, כדלקמן:

- מתן אשראי ללקוחות באמצעות מעבידים בכפיפות למגבלות הבאות: סכום האשראי לא יעלה על 35,000 ש"ח; ההחזר החודשי לא יעלה על 15% מהמשכורת ברטו של העובד ויטכה על ידי המעביד ממשכורת העובד.

- שיווק כרטיסי חיוב (כרטיסי אשראי למיניהם וכרטיסים למשיכת מזומנים) ללקוחות גם מחוץ לסניפי הבנק, באמצעות שליח מטעם הבנק או באמצעות הדואר.

השוואת עלויות הניהול של תיק מניות ושל תיק קרנות נאמנות באמצעות תאגידים בנקאיים - שבעת הבנקים הגדולים, יוני 1999

"בנק המזרחי" הוא, בדרך כלל, הזול ביותר בין שבעת הבנקים הגדולים בניהול תיק מניות באמצעות תאגיד בנקאי, ואילו "בנק לאומי" הוא, בדרך כלל, היקר ביותר, וזאת על פי שיעורי העמלות העדכניים לחודש יוני 1999. באותה השוואה נמצא כי "בנק דיסקונט" ו"בנק מרכנתיל-דיסקונט" הם הבנקים הזולים ביותר ו"בנק המזרחי", "בנק איגוד", "בנק לאומי" ו"בנק הפועלים" הם היקרים ביותר בין שבעת הבנקים הגדולים בניהול תיק קרנות נאמנות באמצעות תאגיד בנקאי.

השוואה של העלויות החדשיות בגין החזקת חשבון עו"ש פרטי - שבעת הבנקים הגדולים, מארס 1999

"בנק המועלים" הוא הבנק הזול ביותר מבין שבעת הבנקים הגדולים בהחזקת חשבון עו"ש פרטי למקבלי משכורת בחודש מארס 1999. זאת עקב הריבית הנמוכה שהוא גובה מלקוחותיו על ניצול מסגרת האשראי. עוד עולה מחשוואה זו, כי "בנק איגוד" הוא הבנק היקר ביותר מבין שבעת הבנקים הגדולים.

שטרות חדשים בני 50 ו-200 ש"ח

ב-31 באוקטובר 1999 ינפיק בנק ישראל שני שטרות חדשים נוספים בסדרת השטרות החדשה - של 50 ש"ח ושל 200 ש"ח. השטרות הישנים בני 50 ו-200 ש"ח ימשיכו להיות הילך חוקי ולשמש אמצעי תשלום לכל דבר עד ל-1 ביולי 2000. גם לאחר ביטולם של השטרות הישנים כחילך חוקי יוכל הציבור להחליף בבנק ישראל את השטרות הישנים בחדשים, עד סוף שנת 2005.

מחקר בבנק ישראל מראה: מדיניות הפועלת להעלאת שיעור האינפלציה אינה תורמת לצמצום האבטלה

מחקר שנערך במחלקה המוניטרית בבנק ישראל ע"י ד"ר מאיר סוקולר ודוד אלקיים ("השערת הנייטרליות של שיעור האבטלה ביחס לאינפלציה בישראל - בחינה אמפירית, 1990 עד 1998") מראה, כי העלאת האינפלציה, כשהיא צפויה מראש, אינה תורמת לגידולן של הפעילות הכלכלית והתעסוקה. עוד קובע

המחקר, כי רק אם האינפלציה עולה מעבר לרמתה הצפויה, יש לכך השפעה, זמנית, על הפעילות ועל התעסוקה. כך, למשל, כדי להפחית את שיעור האבטלה בנקודת אחוז אחת למשך 12 רביעיים רציפים (3 שנים), נדרשת העלאת האינפלציה ב-50 נקודות אחוז, מעבר לרמה שהציבור צפה אותה מראש.

עדכונים שוטפים באתר האינטרנט של בנק ישראל

באתר האינטרנט של בנק ישראל מופיעים מעתה נתונים נבחרים על המשק הישראלי, שיתעדכנו באופן שוטף אחת לחודש, על הנושאים האלה: פעילות של הסקטור הפרטי במטבע חוץ בשנה השוטפת ובשנים האחרונות, לרבות תנעות ההון של תושבי ישראל ותושבי חוץ; סך הנכסים הכספיים של הציבור; סך האשראי לציבור; בסיס הכסף ואמצעי התשלום; שיעורי הריביות; מדדי מחירים שונים.

סקירות ודוחות

פורסם "דוח אינפלציה" למחצית הראשונה של 1999.

פורסמה "מערכת הבנקאות בישראל - סקירה שנתית 1998" של המפקח על הבנקים.

פורסמה סקירת "ההתפתחויות הכלכליות בחודשים האחרונים" למחצית הראשונה של 1999.

פורסם "סקר חברות" לרביע השני של 1999.